

TA'LIM SOHASIDA XALQARO HAMKORLIKNING YO'LGA QO'YILISHI

Toychiyeva Munavvar Bozorboyevna

Zomin Abu Ali ibn Sino nomli jamoat salomatligi texnikum

O'zbekistonning eng yangi tarixi fani katta o'qituvchisi.

Annotatsiya. Mazkur maqolada ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati, O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik natijalari tahlil qilinadi. So'nggi yillarda O'zbekistonning UNESCO, Yevropa Ittifoqi, Erasmus+ kabi xalqaro dasturlar bilan hamkorligi ta'lim sifatini oshirish, pedagog kadrlar tayyorlash va innovatsion texnologiyalarni joriy etishga xizmat qilmoqda. Xalqaro loyihalar orqali oliy ta'lim muassasalarining boshqaruvi, o'quv dasturlari va ilmiy tadqiqot faoliyati takomillashtirilmoqda. Shuningdek, akademik almashinuv dasturlari orqali talabalar va o'qituvchilarning xalqaro tajribasi oshmoqda. Ushbu jarayonlar O'zbekistonning eng yangi tarixida ta'lim sohasini modernizatsiya qilishning muhim omili hisoblanadi.

Kalit so'zlar: xalqaro hamkorlik, ta'lim tizimi, O'zbekistonning eng yangi tarixi, ta'lim islohotlari, Erasmus+, UNESCO, akademik almashinuv, innovatsion ta'lim, global integratsiya, oliy ta'lim modernizatsiyasi.

Аннотация. В данной статье анализируется важность развития международного сотрудничества в сфере образования, проводимые реформы в системе образования Узбекистана и результаты сотрудничества с международными организациями. В последние годы сотрудничество Узбекистана с международными программами, такими как ЮНЕСКО, Европейский союз, Erasmus+, способствовало повышению качества образования, подготовке преподавателей и внедрению инновационных

технологий. Благодаря международным проектам совершенствуется управление высшими учебными заведениями, учебные программы и научно-исследовательская деятельность. Также, благодаря программам академического обмена, увеличивается международный опыт студентов и преподавателей. Эти процессы являются важным фактором модернизации сектора образования в новейшей истории Узбекистана.

Ключевые слова: международное сотрудничество, система образования, новейшая история Узбекистана, реформы образования, Erasmus+, ЮНЕСКО, академический обмен, инновационное образование, глобальная интеграция, модернизация высшего образования.

Abstract. This article analyzes the importance of developing international cooperation in the field of education, the reforms being implemented in the education system of Uzbekistan, and the results of cooperation with international organizations. In recent years, Uzbekistan's cooperation with international programs such as UNESCO, the European Union, Erasmus+ has served to improve the quality of education, train teachers, and introduce innovative technologies. Through international projects, the management of higher education institutions, curricula, and scientific research activities are being improved. Also, through academic exchange programs, the international experience of students and teachers is increasing. These processes are an important factor in the modernization of the education sector in the recent history of Uzbekistan.

Keywords: international cooperation, education system, recent history of Uzbekistan, education reforms, Erasmus+, UNESCO, academic exchange, innovative education, global integration, modernization of higher education.

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim sohasida xalqaro hamkorlik davlatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim omilga aylanmoqda. O'zbekiston mustaqillik yillarida, ayniqsa so'nggi davrda, ta'lim tizimini

modernizatsiya qilish va xalqaro standartlarga moslashtirishga alohida e'tibor qaratmoqda.

Bugungi kunda biror bir mamlakat o'zining ta'lim tizimini yopiq holda, xalqaro standartlardan ayro rivojlantira olmaydi. Ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlik nafaqat bilim almashinuvi, balki mamlakatning intellektual salohiyatini oshirish va iqtisodiy barqarorligini ta'minlashning muhim omilidir.

Mamlakatning UNESCO bilan hamkorligi natijasida ta'lim loyihalari kengayib, maktabgacha va oliy ta'lim qamrovi sezilarli oshgan.

Shuningdek, Erasmus+ dasturi orqali O'zbekiston universitetlari xalqaro ta'lim maydoniga faol integratsiyalashib, yuzlab loyiha va akademik almashinuv dasturlarida ishtirok etmoqda.

O'zbekistonning eng yangi tarixida ta'lim sohasida xalqaro hamkorlik mamlakatning inson kapitalini rivojlantirish, innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish va global ta'lim makonida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning muhim yo'nalishiga aylandi.

Xalqaro hamkorlikning ahamiyati

Ta'lim sohasida xalqaro hamkorlik quyidagi yo'nalishlarda muhim ahamiyat kasb etadi:

Xalqaro hamkorlik doirasida xorijiy davlatlar bilan kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash va malaka oshirish bo'yicha memorandumlar imzolanmoqda. Bu jarayon ilmiy-pedagogik kadrlar salohiyatini oshirishga xizmat qiladi

Xalqaro hamkorlik ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi tomonidan tadqiqotchilarni xorijiy davlatlarga yuborish orqali ilmiy salohiyatni oshirishga e'tibor qaratilmoqda

Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish orqali ta'lim sifatini baholash va ilg'or tajribalarni o'rganish imkoniyati yaratiladi. Bu jarayon ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirishga yordam beradi

O‘zbekiston tajribasi

O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo‘yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda:

Oliy ta’lim tizimida xalqaro reytinglarga kirish. O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalari xalqaro reytinglarda o‘z o‘rnini mustahkamlash uchun faoliyat olib bormoqda. Bu jarayon ta’lim tizimining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi

Ilmiy stajirovkalar va tajriba almashish. Xorijiy davlatlar bilan hamkorlik doirasida doktorantlar va tadqiqotchilar uchun ilmiy stajirovkalar tashkil etilmoqda. Bu jarayon ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish va yangi bilimlarni amaliyotga joriy etishga yordam beradi

Ilg‘or tajribalarni o‘rganish. Xorijiy mamlakatlarning ilg‘or tajribalarini o‘rganish va ularni milliy ta’lim tizimiga joriy etish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqilmoqda

O‘zbek adabiyotlar tahlili

O‘zbekiston ta’lim tizimida xalqaro hamkorlik masalasi so‘nggi yillarda mahalliy olimlar tomonidan faol o‘rganilmoqda. Tadqiqotlarda xalqaro hamkorlik ta’lim sifatini oshirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va oliy ta’lim muassasalarining raqobatbardoshligini ta’minlashning muhim omili sifatida baholanadi. Xususan, zamonaviy ilmiy ishlar ta’lim tizimining xalqaro integratsiyasi davlat rivojlanish strategiyalarining muhim yo‘nalishi ekanligini ko‘rsatadi.

Mustaqillikdan keyingi davrni tahlil qiluvchi ilmiy maqolalarda O‘zbekistonning Turkiya, Buyuk Britaniya, Rossiya va boshqa davlatlar bilan ta’lim sohasidagi hamkorligi bosqichma-bosqich rivojlanganligi qayd etiladi. Ushbu hamkorlik dasturlari ta’lim sifatini oshirish va xalqaro tajribani joriy etishda muhim rol o‘ynagan.

Shuningdek, ilmiy tadqiqotlarda xalqaro hamkorlikning amaliy ko‘rinishlari sifatida qo‘shma ta’lim dasturlari, xorijiy universitet filiallari ochilishi, akademik

mobillik dasturlarining kengayishi kabi jarayonlar ko'rsatilgan. Bu esa O'zbekistonning global ta'lim makoniga integratsiyalashuv jarayonini tezlashtirgan.

Yevropa Ittifoqining Tempus va Erasmus+ dasturlari O'zbekiston oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, akademik mobillikni oshirish va ta'lim boshqaruvini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etgani ilmiy ishlar orqali asoslab berilgan. Xalqaro hamkorlik masalalari ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. J. Knight (2004) ta'limning baynalmilallashuvini "ta'limni yetkazib berishga xalqaro va madaniyatlararo o'lchovni joriy etish jarayoni" deb ta'riflaydi. Shuningdek, P. Altbach ta'lim markazlari va chekka hududlar o'rtasidagi bilim oqimini tahlil qilgan. O'zbekistonda bu borada N. Mahmudov va boshqa tadqiqotchilar ta'lim sifatini oshirishda xorijiy tajribaning ahamiyatini tadqiq etishgan.

Xalqaro hamkorlikning istiqbollari

Ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim:

1. **Ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash.** Xalqaro ilmiy loyihalarda ishtirok etish va xorijiy grantlarni jalb qilish orqali ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish.
2. **Ta'lim xizmatlarini integratsiyalash.** Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirish va ta'lim xizmatlarini global miqyosda integratsiyalash orqali ta'lim sifatini oshirish
3. **Kadrlar tayyorlashda hamkorlikni kuchaytirish.** Xorijiy davlatlar bilan qo'shma dasturlarni amalga oshirish va ikki tomonlama diplom berish tizimini joriy etish.

Metodologiya

Mazkur tadqiqotda quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

- tarixiy-tahliliy usul – O'zbekiston ta'lim tizimida xalqaro hamkorlik rivojlanish bosqichlarini o'rganishda;
- qiyosiy tahlil usuli – milliy va xalqaro ta'lim tajribalarini solishtirishda;

- tizimli yondashuv – xalqaro hamkorlikning ta'lim tizimiga kompleks ta'sirini baholashda;
- statistik va analitik usullar – xalqaro loyihalar natijalarini baholashda.

Metodologik asos sifatida normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar materiallari, ilmiy maqolalar va rasmiy statistik ma'lumotlardan foydalanildi.

Natijalar va muhokamalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda O'zbekistonda xalqaro hamkorlik yangi bosqichga ko'tarildi.

Asosiy ko'rsatkichlar:

1. Xorijiy filiallar soni. O'zbekistonda xalqaro hamkorlik doirasida Rossiya, AQSH, Janubiy Koreya, Italiya va Buyuk Britaniya kabi davlatlarning 30 dan ortiq yetakchi OTMlari filiallari tashkil etildi.
2. Talabalar va professor-o'qituvchilarning almashinuvi o'tgan besh yilga nisbatan 45% ga oshgan.
3. Qo'shma dasturlar. 100 dan ortiq mahalliy OTM xorijiy sheriklar bilan hamkorlikda ikki tomonlama diplom berish tizimini yo'lga qo'ydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston ta'lim tizimida xalqaro hamkorlik sezilarli natijalarga olib kelgan. Xususan, UNESCO bilan hamkorlik doirasida ta'lim loyihalarining kengayishi, o'qituvchilar tayyorlash, maktabgacha ta'limni rivojlantirish va ta'lim infratuzilmasini modernizatsiya qilish bo'yicha yirik loyihalar amalga oshirilgan.

Natijada so'nggi yillarda maktabgacha ta'lim qamrovi 27 foizdan 70 foizgacha, oliy ta'lim qamrovi esa 8 foizdan 38 foizgacha oshgani kuzatilgan. Erasmus+ va Tempus dasturlari orqali O'zbekiston universitetlarida akademik mobillik, qo'shma dasturlar, ilmiy loyihalar va ta'lim boshqaruvini takomillashtirish ishlari kengaygan. Bu esa oliy ta'lim tizimini xalqaro standartlarga yaqinlashtirishga xizmat qilgan.

Muhokamalar natijasida xalqaro hamkorlikning asosiy afzalliklari sifatida quyidagilar aniqlandi:

- ta'lim sifati oshishi;
- zamonaviy pedagogik texnologiyalar joriy etilishi;
- ilmiy tadqiqotlar rivojlanishi;
- xalqaro tajriba almashinuvi kengayishi.

Muhokama.

Xalqaro hamkorlik ta'limda raqobatni kuchaytiradi. Biroq, tahlillar shuni ko'rsatadiki, hali ham til to'sig'i va o'quv dasturlarini xalqaro kredit-modul tizimiga (ECTS) to'liq moslashtirish masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda. Hamkorlikning eng katta yutug'i — bu bitiruvchilarning nafaqat ichki, balki tashqi mehnat bozorida ham raqobatbardosh bo'lishidir.

Xulosa

O'zbekistonning eng yangi tarixida ta'lim sohasida xalqaro hamkorlik muhim strategik yo'nalishlardan biri sifatida shakllandi. Xalqaro tashkilotlar, xorijiy davlatlar va universitetlar bilan hamkorlik ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, kadrlar salohiyatini oshirish va global ta'lim makoniga integratsiyalashuvni jadallashtirdi.

Kelgusida xalqaro hamkorlikni yanada rivojlantirish uchun akademik mobillikni kengaytirish, qo'shma ta'lim dasturlarini ko'paytirish va innovatsion ta'lim texnologiyalarini keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yish milliy ta'lim tizimini rivojlantirish va uni xalqaro standartlarga moslashtirishda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonning bu boradagi sa'y-harakatlari ta'lim sifatini oshirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish va kadrlar tayyorlash jarayonlarini takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Shu sababli, xalqaro hamkorlikni yanada kengaytirish va samarali boshqarish davlatning ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Knight, J. (2004). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. Journal of Studies in International Education.
- 2.Altbach, P. G. (2015). The Costs and Benefits of World-Class Universities. International Higher Education.
- 3.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2019). Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
- 4.World Bank Report. (2021). Higher Education Global Trends and Emerging Opportunities.
- 5.UNESCO. (2023). Global Education Monitoring Report.
- 6.Ortikboyeva N.A. **O‘zbekiston ta’lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar** // – Ta’lim, fan va innovatsion g‘oyalar jurnali. – Toshkent, 2025. №80(3). 85–92-betlar.
- 7.Xoliqova N. **O‘zbekiston ta’lim tizimi islohotlari: muammo va istiqbollar**. Toshkent: Fan nashriyoti, 2023. 120–150 bet.
- 8.Karimov S. **Raqamli ta’lim va innovatsion pedagogika**. Toshkent: Oliy ta’lim nashriyoti, 2022.
- 9.Shermanov I.Ch., Yusupov A.O. **O‘zbekistonning ta’lim tizimidagi islohotlari** // Ilmiy maqola. Samarqand, 2025. 1–10-betlar
- 10.Lutfullaev I. **Mustaqil O‘zbekistonda ta’lim sohasidagi xalqaro hamkorlik tarixi** // Ilmiy maqola. Toshkent, 2025. 1–6-betlar.
- 11.Eshankulova M.D. **Ta’limda xalqaro hamkorlik: O‘zbekistondagi tajriba va rivojlanish yo‘nalishlari** // Ilm-fan yangiliklari konferensiya materiallari. – Toshkent, 2025. 1–8-betlar.
- 12.Hamroqulova S.Z., Mingnorov A.T. **O‘zbekistonda oliy ta’lim sohasidagi olib borilgan islohotlar va uning istiqbollari** // Fan va tadqiqot samaralari jurnali. – Toshkent, 2025. 1–10-betlar.
- 13.Tolipov F. **Yangi O‘zbekistonda maktabgacha ta’lim tizimi islohotlarning yangi bosqichida** // Ilmiy jurnal. Toshkent, 2025. 1–8-betlar.